

DE GROENE ACTIEGIDS

Nadine Maarhuis

De groene actiegids

Zelf bijdragen aan een ecologische samenleving

DE GEUS

AMSTERDAM • ANTWERPEN

Disclaimer: aan de slag gaan met de tips en adviezen uit dit boek is op eigen risico. Auteur en uitgever aanvaarden in geen enkel geval aansprakelijkheid voor de gevolgen daarvan.

© Nadine Maarhuis, 2024
Omslagontwerp Ontwerphaven
Typografie binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
ISBN 978 90 445 5013 9
NUR 320

INHOUD

INLEIDING

Laat me je meenemen op reis naar een ecologische samenleving 7

DE VIJF STEUNPILAREN 13

ECOLOGISCHE LANDBOUW

Een voedselsysteem dat de natuur herstelt 20

GROEN WONEN

Van ecologische woondroom tot realiteit 50

BIODIVERSITEIT

Landschappen en gemeenschappen vol leven 70

NATUURONDERWIJS

De lessen van de Aarde centraal 106

CONSUMINDEREN

Meer leven met minder 125

RECHTEN VAN DE NATUUR

Zo geef je een bos, zee of rivier rechten 145

GRONDEIGENDOM

Ecologie centraal op iedere vierkante meter 160

ECOLOGISCHE ECONOMIE
Van financiële naar groene winst 175

MAAK JE GROENE ACTIE TOEKOMSTBESTENDIG 196

EPILOOG 200

DANKWOORD 203

VERDER VERDIEPEN 205

BRONNEN 223

INLEIDING

Laat me je meenemen op reis naar een ecologische samenleving

We noemen de denkbeeldige plek ‘Ertha’, dat ‘Aarde’ betekent in het Oudnederlands. Ertha bevindt zich aan de rand van een bos en alle huizen en gebouwen zijn er gemaakt van natuurlijke materialen. Zo bestaat het schoolgebouw uit een mengsel van stobalen, klei en duurzaam hout uit de omgeving.

Omdat de bewoners van Ertha – laten we hen de ‘Erthanen’ noemen – spullen met elkaar delen, wonen velen van hen in tiny houses: kleine huisjes die weinig energie verbruiken en waarin geen plek is om onnodige dingen te verzamelen. De Erthanen vinden dit wel prettig: ze houden hierdoor geld – en daarmee tijd – over voor zaken die er echt toe doen, zoals hun gezin of een wandeling door de natuur.

Sowieso brengen de Erthanen veel tijd buiten door. Vrijwel ieder huis, hoe groot of klein ook, heeft een tuin, waar de bewoners groenten en kruiden verbouwen die ze onderling verdelen. De overige boodschappen doen ze bij boerderijen en tuinderijen in de regio, die de natuur niet belasten maar juist herstellen doordat ze géén landbouwgif of kunstmest gebruiken. Chemicaliën die schadelijk zijn voor mens en natuur zijn in Ertha en omstreken sowieso verboden.

Toch was Ertha niet altijd zo’n lichtend voorbeeld. Voordat de bewoners voor een groene aanpak kozen, was de landbouwgrond rondom het bos er slecht aan toe. Jaren van intensieve veehouderij hadden hun tol geëist en zowel de bodem

als het aangrenzende bos uitgeput. Om het tij te keren besloten de Erthanen juist hier een voedselbos aan te leggen, met notenbomen, fruitbomen, bessenstruiken en allerlei eetbare planten. Inmiddels herken je de plek niet meer terug. Op het ooit zo kale veld is een groene kathedraal verrezen, met bomen van wel 15 meter hoog, waar honderden vogels en insecten hun intrek hebben genomen.

Wat de plek verder bijzonder maakt, is dat de grond in Ertha is vrijgemaakt uit de economie, zodat niet financiële, maar ecologische winst er centraal staat. Ook veel lokale bedrijven hebben de natuur een plek gegeven in hun bestuur. De kinderen van de Erthanen groeien hierdoor op met een ander wereldbeeld. Zij wandelen elke dag naar de groene school, waar ze met hun hoofd, hart en handen leren over ecologie, aardrijkskunde, permacultuur, taal, voeding, geschiedenis, dans en ambachten. Verder moet je niet gek opkijken als je de leerlingen op weg naar huis zo nu en dan een slok water uit de rivier ziet nemen. Sinds die rechten heeft gekregen, is ze zo schoon en gezond dat je er niet alleen in kunt zwemmen, maar zelfs uit kunt drinken.

Dit alles klinkt misschien utopisch... en dat is het natuurlijk ook. Ertha is immers een denkbeeldige plek. Toch bestaat ieder element uit deze vertelling al lang in het echt. Ertha is namelijk gebaseerd op de verhalen van talloze burgers, boeren, leraren, juristen en andere groene pioniers die de ecologische samenleving elke dag en overal ter wereld vormgeven. Sterker nog, deze mensen komen allemaal terug in dit boek, en na het lezen ervan weet ook jij hoe je kunt meebouwen aan een groene wereld.

Zo ontdek je hoe je:

...een tiny house-gemeenschap start

...je tuin transformeert tot groene oase

...verliefd wordt op consuminderen
...een boerderij begint die de natuur herstelt
...de school van je kinderen vergroent
...een kledingruil organiseert
...de natuur rechten geeft
...een geveltuintje aanlegt
...je boodschappenlijst vergroent
...afscheid neemt van plastic
...een insectenhotel bouwt
...een spullenbieb start
...een voedselbos aanplant
...grond vrijmaakt uit de economie
...van ecologische bedrijven de norm maakt
...en nog zoveel meer!

Actiedrempels overwinnen

Het mooie aan deze groene acties is dat ze niet alleen goed zijn voor de natuur, maar ook voor jezelf. Ze geven energie, maken gelukkig en zorgen dat je je nuttig voelt voor de wereld.

Toch kan het ook spannend of overweldigend zijn om in actie te komen, zeker in het begin. Daarom wil ik alvast een aantal tips met je delen die mij altijd hebben geholpen om zowel psychologische als praktische actiedrempels te overwinnen:

- Begin klein. Bijvoorbeeld met een paar plasticvrije verzorgingsproducten in je badkamer. Of een geveltuintje, in plaats van meteen je hele buurt te vergroenen.
- Stel jezelf de vraag: wat kan ik nú doen, met de spullen en kennis die ik in huis heb? Begin daar.
- Houd je verwachtingen realistisch. Natuurlijk zijn er mensen die binnen een jaar hun hele leven vergroenen. Of die

razendsnel een ecologisch bedrijf oprichten. De meesten van ons hebben echter meer tijd nodig en dat is oké.

- Creëer nieuwe gewoonten. Zoals elke week op een vast moment naar de biologische markt voor je boodschappen. Of eerst kijken of je iets tweedehands kunt vinden, voordat je het nieuw koopt. Zodra een nieuwe groene gewoonte 'erin' zit, kost het minder energie en ontstaat er ruimte voor een volgende stap.
- Ga aan de slag met datgene waar jouw hart sneller van gaat kloppen. Misschien ben je gek op wilde bijen en wil je deze insecten graag helpen. Of lijkt het je fantastisch om meubels te upcyclen. Wat het ook is, ga op zoek naar het snijvlak tussen een verschil maken en jouw passies, zodat je iets doet waar je van geniet.
- Omarm imperfectie. We hebben niet een klein aantal mensen nodig dat perfect groen leeft, maar héél veel mensen die dit imperfect doen.
- Praat met anderen over het groene project waar je mee bezig bent of mee aan de slag wilt gaan. Dit motiveert en zorgt ervoor dat je medestanders vindt. Zo kreeg ik van mijn omgeving veel steun toen ik een jaar lang niks nieuws besloot te kopen (meer hierover lees je in het hoofdstuk 'Consuminderen') en kwamen vrienden altijd helpen als ik een plasticopruiactie organiseerde.
- Voorkom dat al je tijd/energie/geld opgaat aan het creëren van verandering. Het moet wel een beetje leuk en gezond blijven.
- Durf om hulp te vragen. Misschien kun je wat extra handen gebruiken om een minibibliotheek te bouwen. Of heb je simpelweg geld nodig voor biologisch plantgoed om het schoolplein van je kinderen te vergroenen. Wat het ook is, vraag erom! De meeste mensen dragen graag bij.
- Maak voor grotere projecten een plan. Dit stelt je in staat

om voorbereidingen te treffen, zoals het volgen van een cursus of het verzamelen van een groep mensen met wie je samen een boerderij/ecodorp/natuurschool wilt starten.

Leeswijzer

Om deze actiegids zo goed mogelijk te kunnen gebruiken, vind je hier handige informatie over de opbouw van het boek.

In het eerste hoofdstuk, ‘De vijf steunpilaren’, leg ik uit wat een ecologische samenleving precies is. Daarna volgen er acht actiehoofdstukken, die allemaal gecentreerd zijn rondom een thema. Zoals groen wonen, biodiversiteit of consuminderen.

In ieder actiehoofdstuk vind je inspirerende verhalen van groene *changemakers* én talloze tips en stappenplannen om zelf aan de slag te gaan, met zowel grote als kleine groene projecten.

De kleine acties helpen je om aan de grotere te wennen, of daarvoor warm te draaien. Zo vertel ik in het hoofdstuk ‘Biodiversiteit’ hoe je een voedselbos aanlegt, maar ook hoe je één biologische boom plant of een insectenhotel bouwt voor op je balkon. En in het hoofdstuk ‘Groen wonen’ ontdek je hoe je een tiny house-gemeenschap start, maar ook hoe je je huidige interieur vergroent. Zowel de lichtgroene beginner als de doorgewinterde veranderaar kan daardoor met dit boek aan de slag.

Na de actiehoofdstukken vind je tips om jouw groene project of initiatief toekomstbestendig te maken. Zodat je niet alleen vandaag, maar ook over een paar jaar nog een verschil maakt.

Helemaal achter in het boek vind je – uitgesplitst per thema – een aantal van mijn favoriete boeken, documentaires, podcasts en organisaties waarmee je je verder kunt verdiepen.

Neem ook een kijkje op groeneactiegids.nl en doe mee met de 'Groene Actie Challenge', waarin we elkaar helpen om nieuwe groene gewoonten te omarmen.

Samen creëren we een ecologische samenleving. Stapje voor groen stapje.